

Як спілкуватися з дитиною з особливими освітніми потребами та привчати дітей до толерантного ставлення

У повсякденному житті: на роботі, у парку під час відпочинку, у лікарні, магазині чи в транспорті існує велика ймовірність зустріти людину з ООП. Незважаючи на те, що в нашій країні активно розвивається інклюзивне середовище та соціальна реклама, не всі дорослі люди знають, як поводитися в такій ситуації.

Допомогти людині з порушеннями зору перейти на інший бік вулиці чи краще її не чіпати, щоб не нашкодити? Спробувати заспокоїти дитину з аутизмом, коли у неї трапилася істерика чи залишити цю справу батькам? Як запитати щось у людини з порушеннями слухової функції? Такі запитання виникають у головах всіх людей, які не стикаються з питаннями порушеного розвитку щоденно. І якщо дорослий може спиратися на свій життєвий досвід або розвинені навички комунікації для вирішення цього питання, то дитина залишається з ним віч-на-віч. А її реакція може вразити всіх учасників спілкування.

Кожній людині потрібно знати, що трапляються різні ситуації, в яких люди можуть втратити або не набути з дитинства певних життєвих навичок. Батькам дошкільників важливо виробити правильну тактику аби сформувати чітке та правдиве уявлення щодо людей з ООП. Починати такі розмови слід із перших свідомих прогулянок дитини у громадських місцях. Проте краще підготувати дитину заздалегідь.

Ще вдома розгляньте історії у книжках та мультфільмах про дітей, дорослих чи тварин із порушеннями розвитку. Зверніть увагу на те, які почуття опанують дитиною та на що вона буде звертати увагу. Перегляньте дитячі ілюстрації з героями, які мають фізичні вади. Більшість дітей лякають саме такі порушення. Поясніть, що відсутність кінцівки чи зору не робить людину поганою. Водночас люди без порушень фізичного розвитку можуть бути злими та виявляти агресію. Від зовнішності ці прояви не залежать. Читайте дитині книжки, розповідайте історії про внутрішню красу людини. Адже у людей із порушеннями розвитку часто буває добре серце та позитивні риси характеру. Поділіться власними враженнями від спілкування з людьми з ООП. Розповідаючи про відмінності, не забувайте про збереження своєї психіки дитини. Не травмуйте її страшними розповідями, фотографіями, ілюстраціями. Важливо надавати правдиву інформацію у доступній формі.

На ігрових майданчиках, біля парків та магазинів можна зустріти різних людей із порушеннями розвитку. Саме в такий момент і варто привернути увагу дитини до обговорення цієї теми. Намагайтесь бути невимушеними. Якщо ви самі налякані чи схвильовані – розмову краще відкласти. Нагадайте дитині подібні ситуації з книжок, мультфільмів, історій, які ви розглядали напередодні. Пригадайте разом правила поведінки та спілкування з людьми з ООП. Приверніть увагу дитини до людини з ООП, яку ви зустріли. Пам'ятайте, що дитина завжди наслідує поведінку батьків. Підкріплюйте поради своїми

вчинками. Підбийте підсумок: усі люди різні, проте від цього вони не стають поганями!

Поясніть, у чому саме виражається відмінність конкретної дитини з ООП (вона не розуміє зверненого мовлення, не може самостійно пересуватися, не побачити чи її засмучує взуття не того кольору). Дитині буде набагато легше встановити контакт, якщо ви допоможете визначити кілька маркерів відмінності поведінки товариша. Розкажіть, як варто звертатися до конкретної дитини: усно, за допомогою жесту, карток чи тактильно. Зверніть увагу дитини на те, як зрозуміти, що її почули. Обов'язково вкажіть на маркери для початку прояву агресивного стану співрозмовника: починає дратуватися, змінюється міміка, закриває очі, пищить чи кричить. Розробіть план дій у таких ситуаціях: повідомити дорослого, відійти на деяку годину, не турбувати товариша, сказати заспокійливі слова тощо. Дитина повинна знати, як поводитися, коли щось йде не так. Повідомте, що іноді поведінка товариша може нашкодити самій дитині або її друзям. Поясніть, як чинити, якщо агресивна поведінка вже проявилася: як уберегти себе та друзів, не нашкодивши дитині з ООП.

Під час обговорення з дитиною таких важливих тем варто пам'ятати про те, що найважливіша якість – це людяність. Звертайте увагу дитини на добрі вчинки, привчайте її допомагати іншим, помічати дрібниці, які можуть врятувати чиєсь життя. Та ніколи не забувайте про те, що толерантність не може бути нав'язаною. Не сваріть дитину, якщо вона вчинила неправильно, поясніть та продемонструйте на власному прикладі, як це – бути толерантним та відповідальним.

